

Francesc Gimeno, pintor del Baix Empordà

Maria Lluïsa Borràs

Ha calgut esperar molt per veure una primera exposició de caràcter antològic de Francesc Gimeno. L'ha programada, vuitanta anys després de la seva mort, el Museu Nacional d'Art de Catalunya i n'ha tingut cura Jordi A. Carbonell, que ja li havia dedicat la seva tesi doctoral. D'altra banda, Mariona Seguranyes en un llibre oportú i ben documentat *Una visió artística de l'Empordanet als segles XIX i XX* parla abastament del pas del pintor per Torroella i Begur.

Explica, Mariona Seguranyes, que encara que Gimeno havia nascut a Tortosa, en el si d'una família humil, Ramon Call, també pintor, el va dur a Torroella de Montgrí per una curta estada, però que es va enamorar de Caterina de can Massaguer, la filla de l'hostal i s'hi va casar. Allí va néixer el seu fill Martí que es va quedar amb els avis fins els catorze anys i encara que, per tractar d'obrir-se camí, Gimeno va tornar a Barcelona amb la seva muller, a l'Empordà hi va deixar parents i amics que l'havien de lligar en aquell indret sempre més.

Tot i ser coetani de pintors modernistes com Santiago Rusiñol o Ramon Casas, la seva trajectòria independent, l'ofici de "pintor de parets" que li atribueix Josep Pla en l'Homemot corresponent referint-se a la jornada de treball que feia en una empresa, el va allunyar dels pintors que freqüentaven Els Quatre Gats. En canvi diuen que se'l podia veure a Can Parés els diumenges al matí, quan els burgesos en sortir de missa anaven a veure l'exposició, vestit de pana amb el rellotge penjant d'un cordill i el cabàs ple de pinzells a l'esquena.

La petita i el seu companyó, Barcelona 1891

Només al començament i després, els darrers dotze anys de la seva vida, va poder dedicar-se exclusivament a la pintura. Els començaments es van veure marcats per la seva anada a Madrid on va treballar amb Carlos de Haes, el més afamat paisatgista d'aquell temps, que el va orientar vers el paisatge tradicional del segle d'Or de manera

que anava a El Prado a copiar febrilment els pintors barrocs tractant d'emular-ne la llum i la paleta. Pintava aleshores retrats i escenes d'un realisme auster a partir de la seva pròpia família, considerats avui com autèntiques obres mestre: *La petita i el seu companyó, Dormint, Mare i fill, Martí i Amèlia...* Però el fracàs i la incomprensió del públic i de la crítica vers aquella pintura dura i aspra, el va allunyar del panorama artístic fins que a 60 anys es va poder alliberar del treball a jornal i lliurar-se en cos i ànima a la pintura. Es va traslladar a Begur durant la guerra del catorze i va pintar visions incomparables de Torroella de Montgrí, de Begur, de Sa Tuna, de Sa Riera i de Fornells en preferència, on vivia sol davant del mar al Port de Ses Orats, en uns baixos on salaven peix. Feia olis expressius de petit i mitjà format que atacava directament i descrivien les teulades i el mercat de Torroella, els penya-segats i els arbres torturats ran de mar o els pics encrespats a dalt de tot tocant el cel. Josep Pla li atribuï un "desmesurat deliri pictòric". Tenia cinc fills i, enigmàtic i lacònic com sempre, va escriure: "Si jo no hagués estat casat hauria anat a viure enmig d'una vall profunda. Allí hauria pintat teles i més teles. I abans de morir, de totes aquestes teles n'hauria fet un gran foc". ●

